

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Seks komedier

Citation: Holberg, Ludvig: "Seks komedier", i Holberg, Ludvig: *Seks komedier*, udg. af Jens Kr. Andersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 540.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg14val-shoot-idm139796474451936/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Seks komedier

- (husstanden) op. – *Ergo*: se n.t.s. 257. – *Refuter*: tilbagevis, gendriv. – *Syllogismum (...) tibi propono*: lat.: syllogisme (se n.t.s. 119), som jeg nu fremsætter for dig. – *En Hane (...) samme Egenskaber (...) en Hane*: en sammenfatning (generalisation) af de foreg. »syllogismers», og altså af samme type som morlil – sten (s. 229), se note hertil.
- 260 *Camali*: slyngel. – *Tungen (...) Mund*: efter Chr. V's Danske Lov (1683) straffen for gudsbespottelse (6–17). – *bevise jer over*: overbevise jer. – *jeg er en Tiener af*: her udtryk for høfligt afslag. – *Logica*: logik, se n.t.s. 210. – *Quincunqve*: lat.: enhver, som.
- 261 *Sværmer*: se n.t.s. 252. – *Methodium Disputandi*: lat.: metoden (her i afhængighedsfald, fordi det er genstandsled i sætningen) til at disputere, disputeremetoden. – *tag (...) af sted*: tag på vej. – *toge sig paa*: påtog sig. – *staa (...) forsvare det*: som det sker s. 271, se note hertil.
- 262 *forpikket mod*: fuld af uvilje imod. – *Troes Artikel*: punkt i trosbekendelsen el. trosgrundlaget. – *med egen Haand*: brevformular, der angiver, at brevet ikke (som det var hyppigt) er blevet dikteret til en anden (skrivekyndigere) person. – *utque securi (...) animus*: lat.: ligesom den vældige træstamme, der er såret af øksen, når kun det sidste hug er tilbage, er i tvivl om, til hvilken side den skal falde, men frygtes fra alle sider – således også (mit) sind; citat fra *Metamorphoses*, se n.t.s. 167, 10. sang, v. 372–375; versemålet er hexametret (se n.t.s. 242). – *Paa den ene (...) anden Side*: parodi på den type konflikt, hvori helten i det 17. årh.s fr. tragedier (især Corneilles, 1606–1684) var stedt: mellem den »ædle lidenskabs» (pligten) og den »skønne lidenskabs» (kærligheden); en god analyse af E.M.'s »konflikt-monolog» er foretaget af H. Hagedorn Thomsen (*Meddelelser fra Dansk Lærforening* 3, 1975, s. 266–268).
- 263 *Erasmie Montane (...) puelle*: lat.: Erasmus Montanus (bøjet i tiltalefald), musernes (gudinder for kunster og videnskaber i gr. myt.) og Apollons (gud for musik og musernes leder i gr. myt.) kæledægge. – *Philosophus*: lat.: filosof, videnskabsmand, lærd. – *inter Philosophos*: lat.: blandt »filosoffer» (se foreg. n.). – *Commilitones*: se n.t.s. 256. – *Philosophi*: lat.: »filosoffer» (se n.t.s. 263 ovenf.). – *facta est alea*: lat.: terningen er kastet; citat fra den rom. historiker Svetons (ca. 70–140) *De Vita Caesarum* (lat.: *Om kejsernes liv*) fra år 120, kap. 32; her udtales den berømte sætning af Cæsar, da han 49 f.v.t. overskred floden Rubicon, grænsen mellem Gallien, hvor han var øverstbefalende, og Italien, hvorved han indledte borgerkrigen mod Pompejus. – *Dixi*: lat.: jeg har talt; en hyppig afslutningsformel hos rom. talere (fx. i senatet). – *mit Hoved er oppe*: jeg lever. – *skille mig ligemeget*: være mig ligegyldigt. – *Philosopho*: lat.: »filosof» (se n.t.s. 263 ovenf.); her bøjet i hensynsfuld, fordi det er hensynsfuld i sætningen.
- 264 *passere for*: blive anset for. – *staa udi Munden*: holde stand, klare sig